

Tio Guds bud

Första budet

**Jag är Herren, din Gud.
Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig.**

Vad är det?

Vi ska frukta, älska och förtrösta på Gud över allting.

Hur gör vi det?

Gud vill att vi bara ska ha honom som vår Gud. Därför ska vi älska, tillbe och tjäna honom och ingen annan.

Bibelord

Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna.

MATTEUSEVANGELIET 4:10B

Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela din kraft.

5 MOSEBOKEN 6:5

På första plats

Oscar kommer rusande in i köket.

– Pappa! Jag har läst i en sagobok om en fé, som kunde trola fram allt man önskade sig! Tänk om det vore sant!

– Jaha, och vad skulle du önska dig då?

– Nya dataspel, fina fotbollskor, en jättestor TV, en swimmingpool i trädgården och en massa annat! svarar Oscar snabbt.

Pappa ler.

– Det finns människor som har kunnat skaffa allt det där och mer än det. De har så mycket pengar så de kan köpa precis vad de vill.

Oscar stirrar på pappa.

– Är det sant? Är de så rika? Känner du någon sån?

– Nej, inte precis känner, men jag har läst om en del. Och vet du, många är inte lyckliga ändå utan i stället besvikna på livet.

– Konstigt!

Oscar skakar på huvudet.

– Det finns bara en som aldrig gör oss besvikna, säger pappa allvarligt.

– Menar du Gud? undrar Oscar försiktigt.

– Ja. Om inte Gud får ha första platsen i vårt liv, så blir det ganska tomt. När Gud gav oss de tio buden ville han att det första budet skulle påminna oss om det.

– Första platsen? Menar du att om man hade en "tio-bästa-lista" så skulle Gud stå högst upp?

– Ja, ungefär, ler pappa. Före dataspel och kompisar och idoler och sport!

– Jag skulle i alla fall sätta Gud på första plats om jag fick rösta, säger Oscar bestämt. Och sen kommer du och mamma.

– Så bra Oscar! Det är kanske vi vuxna som har svårast att sätta Gud på första plats.

Pappa ser allvarlig och fundersam ut.

– Det är så mycket som vill ta vår tid och hindra oss att se Gud. Stress och brådska, pengar, bil och hus och alla prylar ... För dig är det andra saker. Vi behöver förlåtelse för att vi så lätt låter annat bli viktigare än Gud. Och vi behöver Guds hjälp för att kunna lita på honom i allt.

KARIN BIRGERSSON

Frågor

Vad är Gud?

Gud är någon eller något som människan väntar sig allt gott ifrån, som hon tror att hennes liv är helt beroende av.

Vad betyder det att frukta Gud?

Att frukta Gud betyder att vi vill leva så att vi inte bryter mot Guds vilja. Det betyder inte att vi är rädda för Gud och vill fly från honom. Tvärtom, vi kommer till Gud och talar med honom om allting.

Hur kan jag veta att jag älskar Gud?

Detta är kärleken till Gud: att vi håller hans bud. Och hans bud är inte tunga. (1 Johannes 5:3) Vi älskar Gud om vi gör Guds vilja. Det klarar vi inte själva men med Guds hjälp och den Helige Andes ledning.

Vad är andra gudar?

Allt som vi tycker är viktigare än Gud. Det kan vara andra människor som vi beundrar eller är beroende av. Det kan vara pengar och saker, men även arbete och hobby. Allt som tar den första platsen i våra liv kallas för avgudar eller idoler.

Hur ska jag undvika avgudar?

Genom att lyssna till Gud i Bibeln och tala med honom i bönen och förvänta allt gott av honom. Gud är alla goda gåvors givare. Han älskar oss och vill alltid vårt bästa. Det ska vi tacka honom för.

Andra budet

Du ska inte missbruka Herren din Guds namn, för Herren ska inte låta den bli ostraffad som missbrukar hans namn.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte använder hans namn till förbannelser, svordom, vidskepelse, lögn och bedrägeri, utan åkallar det i all nöd, ber, tackar och lovar.

Hur gör vi det?

Guds namn är heligt. Gud varnar oss allvarligt för att slarva med Hans namn. Vi ska använda det med vördnad och inte i onödan.

Bibelord

Herre, vår Herre, hur härligt är inte ditt namn över hela jorden, du som satt ditt majestät på himlen!

PSALTAREN 8:2

Ett speciellt namn

Har du någon gång träffat en person som inte heter något? Tänk om du själv inte hade något namn! När jag var liten, gav mina föräldrar mig namnet Karin. Jag tycker om mitt namn och jag blir glad när mina vänner ropar mitt namn.

Det finaste namn som finns är GUD. I andra budet säger Gud att vi ska inte missbruka hans namn. Vad menas det med det? Läs vidare, så kanske du förstår!

I Tyskland bodde en präst som en dag fick besök av sin svärmor Grete. Hon var en fin dam men hon hade en ful ovana. Hon sa ofta: "O, Gud!" om precis allting, antingen hon var glad eller rädd eller arg.

Prästen ville gärna få henne att förstå hur illa det är att använda Guds namn på det sättet. Han började med att ropa "O svärmor!" många gånger om dagen, när han blev arg eller glad eller upprörd. "O, svärmor, så fint!" "O svärmor, så röligt det är här!"

Till slut blev Grete riktigt sur på honom.

– Men det är ju så här du använder Guds namn, sa prästen. Du ropar på honom utan att mena något med det. Du tänker inte ens på honom.

Nu förstod Grete hur illa hon gjort och hon försökte verkligen ändra sig.

Att det är något speciellt och annorlunda med Guds namn förstår vi när vi läser Bibeln. Där står att Guds namn är heligt och högre än alla andra namn. Tänk att tala nedvärderande och slarvigt om den som skapat dig och som gör att ditt hjärta slår! Att missbruka hans namn som har all makt på himlen och på jorden!

Guds namn får du istället använda ofta i bönen. Gud vill att du ska tala med honom om allt. I Guds namn kan du få hjälp och kraft.

Frågor

Vilket är Guds namn?

I 2 Moseboken 3 berättar Gud för Mose att han heter JHVH. Vi vet inte säkert hur namnet uttalas. Israels folk höll Guds namn så heligt att de vanligen inte uttalade det. I våra Biblar står det HERREN med stora bokstäver på varje ställe där Guds namn står. För att inte missbruka Guds namn användes andra ord om Gud. Till exempel Namnet, Himlen, Makten.

Kan vi missbruka Guds namn om man inte ens vet hur det uttalas?

Att använda något namn som används om Gud, Jesus och den Helige Ande på ett slarvigt sätt är att missbruka Guds namn.

Jag tycker det är jobbigt att många svär i skolan. Det gör att jag själv börjar tänka på svärord. Vad kan jag göra?

Tyvärr hör vi människor håna Gud och Hans namn både i skolan, på TV och ute i samhället. Det handlar om att missbruka Guds namn, men ännu oftare om att ropa olika namn på djävulen och mörka makter eller att använda grovt och ovärdat språk. Det är mycket allvarligt. Jesus säger att det är viktigt att vara försiktig med sina ord: *Det som går ut ur munnen kommer från hjärtat, och det gör människan oren.* (Matteusevangeliet 15:18) och *Vad hjärtat är fullt av, det talar munnen.* (Lukasevangeliet 6:45).

I alla svårigheter kan vi vända oss till Jesus i bön efter hjälp. Tacka Gud för allt gott han har gjort så vänder Han ofta dina plågsamma tankar till lovsång.

Tredje budet

Tänk på vilodagen så att du helgar den.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte föraktar predikan och Guds ord, utan håller det heligt, gärna hör och lär oss det.

Hur gör vi det?

Det gör vi genom att samlas i kyrkan för att höra Guds ord, tacka och be och läsa Bibeln hemma.

Bibelord

Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig.

PSALTAREN 119:105

Tid med Gud

Edvin ställer sin väska på plats i skåpet. Det är måndagsmorgon och första lektionen ska snart börja. Han är redan på väg till klassrummet när hans kompis Sigge rusar in.

– Hej!

Han är helt andfådd och kastar sig omedelbart till sitt skåp.

– Jag hittade inte min mattebok hemma, pustar han och börjar rota intensivt inne i skåpet.

– Yes! Där är den! Vad bra!

Han sjunker ner på bänken med boken i handen.

– Åå! Vad trött jag är!

– Vad har du gjort under helgen då? undrar Edvin och sätter sig bredvid Sigge.

– Du fattar inte! Det var så sjukt stressigt igår! På morgonen skulle storebror på fotbollsmatch. Jag skulle med mamma och hjälpa till att fixa och sälja fika. Pappa var inte heller hemma, han skulle skjutsa Elina på tennis. Det tog hela förmiddagen med att sälja de där feta kakorna... På vägen hem skulle vi tvätta bilen. Vi hann knappt äta lunch så var det i väg igen och handla träningskläder för mig och Elina. Sedan kom mamma på att hon behövde nya gardiner så vi fick följa med till en sån där gardinaffär. Bara en massa tyg och hur tråkigt som helst! Innan kvällsmaten fick vi hjälpa pappa med att städa huset. Sen kom jag på det med matteläxan men kunde inte hitta

boken! Jag är helt slut! Vad har du själv gjort?
– Jag? Edvin rynkar på pannan när han tänker efter. Vet inte, vi gör inte så mycket på söndagar.

– Just det, ni brukar ju gå till kyrkan! nickar Sigge.

– Ja, vi var i kyrkan på förmiddagen och efter gudstjänsten och söndagsskolan brukar det vara kyrkfika. Efter fikaten spelade jag och mina kompisar fotboll en stund. Sedan lekte vi i skogen. Det är riktigt roligt och vi har en egen bas där. Ibland kommer det några vänner och hälsar på oss på eftermiddagen, men inte igår. Så vi var hemma och gick en promenad innan kvällsmaten och på kvällen brukar vi lyssna på eller läsa en predikan.

– Fatta att ni hinner med allting... handla och städa... när gör du läxor då?

– Försöker att göra det typ på lördagar eller kvällar. Mamma säger att det är skönt att slippa tänka på läxorna på söndagar. Men ibland kommer jag ihåg läxan först på söndagskvällen och då får jag göra den då.

– Jag undrar om jag också kunde få mina föräldrar att ta det lugnt en dag i veckan... Låter fett skönt! funderar Sigge. Vad är det ni får göra och inte göra på söndagar?

– Egentligen är det inget måste.

Edvin rycker på axlarna.

– Vi handlar om vi saknar något hemma, maten måste ju lagas och så ... Ibland jobbar mamma på sjukhuset när hon har skift. Jag tycker att det är skönt att ta det lugnt en dag. Pappa brukar säga att söndagen är en vilodag och det viktigaste är att vi får tid att gå i kyrkan och har tid med Gud.

Sigge funderar.

– Jag kanske kan följa med er nästa söndag, säger han när de börjar gå mot klassrummet. Det låter bättre än att sälja kakor och gå i gardinaffärer ... Vet bara inte vad mina föräldrar säger om det.

– Det vore ju najs, håller Edvin med. Du kan ju alltid fråga!

Frågor

Vad betyder det att helga vilodagen?

Att helga betyder att avskilja söndagen från andra veckodagar för Guds ord och bön. Utan Guds ord kan vi inte helga någonting. Söndagen blir inte helgad bara för att man inte gör någonting.

Får man jobba på söndagen?

De flesta människorna har ledigt på söndagen. Visst är det fantastiskt att vi kan samlas till gudstjänst på en ledig dag? Men många människor behöver arbeta på söndagar: präster predikar och leder gudstjänster, sjukhuspersonal tar hand om de sjuka, poliser rycker ut för inbrott, bönder ger djuren mat och mjölkar korna. I hemmet måste föräldrarna ta hand om barnen och laga mat för familjen. Det viktigaste är att man har tid att läsa eller lyssna till Guds ord i predikan eller söndagsskolan. De vanliga arbetena ska inte vara viktigare eller dra bort uppmärksamhet från det. Det är därför vi om möjligt inte ska arbeta som vanligt på en söndag. De som behöver arbeta på söndagar gör bra om de avskiljer en annan dag i veckan för att höra predikan, be och läsa Bibeln.

Varför är det viktigt med vilodagen?

Den viktigaste anledningen är att Gud själv har befallt oss att helga vilodagen. Vi behöver det eftersom *Guds ord är levande och verksamt* (Hebreerbrevet 9:12) och skapar tro i våra hjärtan så att vi vill tro på Guds ord och leva efter det.

Vad betyder det förakta Guds ord?

Det betyder att man inte vill lyssna på Guds ord och tycker att andra saker är viktigare eller att man lyssnar slarvigt och struntar i att leva efter det.

Läs Jesus liknelse om såningsmannen i Lukasevangeliet 8:5–15.

Fjärde budet

Hedra din far och din mor, så att det går dig väl och du får leva länge på jorden.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte föraktar eller förargar våra föräldrar och andra överordnade, utan ärar, tjänar, lyder, älskar och uppskattar dem.

Hur gör vi det?

Vi ska lyda, vara snälla mot och hjälpa våra föräldrar och andra som bestämmer över oss, t ex lärare. Vi ska lyda lagar och ordningar. Det ska vi göra även när ingen är i närheten och ser oss.

Bibelord

Ni barn, lyd era föräldrar i Herren, för det är rätt och riktigt. Hedra din far och din mor – detta är det första budet som har med sig ett löfte – så att det går dig väl och du får leva länge på jorden.

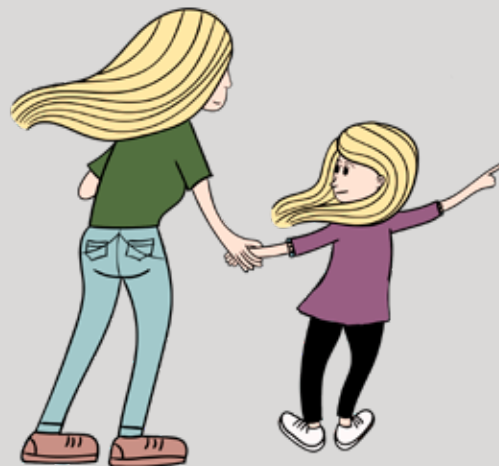
Vem bryr sig mest?

Olivia sitter vid frukostbordet och petar i tallriken med yoghurt och flingor. Det är lördagsmorgon och hon ska till gallerian och handla. Hon behöver en ny jacka och mamma säger att hon ska följa med. Olivia är sur. Nu måste hon dras runt i gallerian som en barnunge med sin mamma. Hon skulle föredra att shoppa med sina kompisar. Julia, till exempel. Men när det gällde inköp av en jacka insisterar mamma att hon ska med och då kan hon ju inte fråga Julia. Vi kanske kan träffas på eftermiddagen istället, funderar Olivia.

– Skynda på, Olivia! ropar mamma från badrummet. Jag måste hinna med tvätt och städning idag. Dessutom ska jag handla mat åt oss och mormor och morfar.

Olivia suckar och slänger tallriken i diskhon utan att diska den.

I gallerian hoppas Olivia att de inte stöter på någon kompis. Olivia har alltid tyckt att andras mammor är så snyggt klädda och fräscha. Hennes mamma hade inga stiliga kläder och brydde sig inte om att fixa håret. Kort och en aning kutryggig var hon också. Egentligen visste ju Olivia hur mycket mamma fick jobba för att ordna med allt för dem båda två. Hon visste hur mycket arbete det var med maten, städningen, tvätten ...

och så hjälpte hon mormor och morfar jämt. Men ändå kunde Olivia inte låta bli att sura. Måste hon alltid ha den här fula mörkgröna tröjan på sig?!

– Olivia! Hallå Olivia!

Ropen kom från gallerians glasskafé. Å, nej! Hon var upptäckt! Maja från hennes klass vinkar glatt från ett bord där hon sitter och äter glass med sin mamma.

– Hej! Handlar ni också? Vi hade egentligen ingen tid eftersom mamma och pappa renoverar verandan men jag lyckades kidnappa mamma en stund för att hon skulle hjälpa mig att köpa nya gympaskor. Och då tyckte jag att vi kunde passa på och ta en liten glasspaus.

– Olivia behöver en ny vårjacka, suckar Olivias mamma. Hoppas att vi hittar något snart. Jag måste också hinna med mycket annat idag.

Olivia lägger märke till att Majas mamma inte alls är finklädd. Tvärtom. Håret spretar åt alla håll från hårknuten och hon har ett par slitna snickarbyxor med färgfläckar och en urtvättad tröja på sig. Men Maja verkar inte bryr sig om det.

– Det är så roligt att shoppa med mamma. Maja klappar sin mamma på handen. Hon hittar alltid de bästa sakerna!

Majas mamma skrattar.

– Men du vet väl, gumman, att när vi kommer hem måste du laga mat. Jag har en del brädor kvar att måla.

– Ja visst, det fixar jag. Det blir pasta med tomatås och ost. En säker favorit!

Olivia och mamma lämnar glasskaféet och går vidare. Som tur är hittar de snart en jacka som Olivia tycker är jättesnygg. Mamma rynkar lite på pannan när hon ser på prislappen men hon säger ingenting och betalar. Olivia blir så glad och plötsligt känns hela shoppingturen lyckad.

– Titta, mamma, den här blusen skulle se bra ut på dig, säger Olivia och tar fram en blus i våriga färger.

– Mhm, den är verkligen fin. Mamma kollar på prislappen. Sedan hänger hon tillbaka blusen.

– Det kanske blir nästa månad, säger hon kort. Olivia känner ett styng i hjärtat. Att hon inte fat-

Frågor

Vad lovar Gud i det fjärde budet?

Gud lovar att det ska gå bra för dem som lyder sin mamma och pappa. Det är en ordning som Gud gillar och välsignar. Din mamma och pappa önskar dig allt gott och vill hjälpa dig på allra bästa sätt. Om du lyder deras råd och undervisning går det bra även för dig. Du kan lära väldigt mycket av de äldre och av deras erfarenhet och vishet.

Måste vi alltid lyda?

Om någon befäller oss att göra någonting som är emot Guds bud ska vi inte lyda dem. Till exempel, när Stora rådet ville förbjuda Petrus att predika om Jesus lydde han inte överheten. *Då svarade Petrus och apostlarna: "Man måste lyda Gud mer än människor"* (Apostlagärningarna 5:29).

Vad befäller det fjärde budet för föräldarna?

Föräldrarna ska ta hand om sina barn, uppfostra dem och undervisa i Guds ord. De ska var ett gott exempel för barnen.

Och ni fäder, reta inte upp era barn, utan fostra och förmana dem i Herren (Efesierbrevet 6:4).

tade! De har inte råd att köpa mer kläder nu när mamma nyss köpt en så dyr jacka åt henne.

Hemma packar Olivia upp jackan och ger mamma en kram.

– Tack, mamma! Jag kan städa medan du lagar mat och sedan kan vi hjälpas åt med att handla.

Mamma pussar Olivia på kinden och ser mycket gladare ut medan hon diskar den kvarlämnade frukosttallriken.

Olivia funderar medan hon plockar fram dammsugaren. Mamma är nog den som bryr sig mest om henne i hela världen. Mormor och morfar också. Och Julia kan hon träffa imorgon efter kyrkan.

Femte budet

Du ska inte mörda.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte skadar vår nästas liv eller orsakar honom lidande, utan hjälper och stöder honom i alla livets behov.

Hur gör vi det?

Livet har vi fått som gåva från Gud och därför får vi inte skada andra människor. Vi ska även ta hand om oss själva och vår hälsa. Vår plikt är att hjälpa andra människor i nöd.

Bibelord

Du ska inte stå efter din nästas blod. Jag är Herren.

3 MOSEBOK 19:16

Gör dig inte illa!

APOSTLAGÄRNINGARNA 16:28

Livets gåva

Levi har kommit från skolan och sitter vid köksbordet och fikar. I ena handen håller han omväxlande mjölkglaset och bragokexen och i andra telefonen där han snabbt bläddrar igenom dagens nyheter. Allt ser ut att vara ungefär som vanligt. En olycka har inträffat på E6:an där en lastbil har kört in i räcket ... bombexplosion i en av stadsdelarna ... ett mord på ett HVB hem... Va!!? Han trycker för att läsa artikeln. Inte för att ett mord i hans stad vore en sällsynt händelse. Det händer alltför ofta. Men det här mordet har skett bara 200 meter från hans hem! Där hans lillasyster passerar varje dag på väg till förskolan!

När pappa kommer hem från jobbet är mordet det första Levi vill prata om. Pappa vet naturligtvis redan vad som hänt. Det otäcka mordet har blivit riksnyheter. Det diskuteras ivrigt om den unga kvinnan har dödats av misstag eller om det har varit en hämnd. Levi känner sig orolig.

– Pappa, jag hoppas att mördaren inte blir frisläppt eller rymmer och gör fler hemska saker.

– Det hoppas jag med.

– Pappa, kan mördare komma till himlen?

– Alla, även de värsta mördarna kan få Guds nåd om de omvänder sig och tror på Jesus.

– Men om de inte vill det?

– Då är det synd om dem, svarar pappa kort.

Levi går upp till sitt rum. Snart hör pappa ett vrål därifrån. Som en kanonkula springer Levi ner för trappan och in i vardagsrummet.

– Wilma!!! WI-I-I-LMA!!!

Lillasyster som suttit och bläddrat bland Pokémonkorterna försvinner snabbt som en mus bakom soffan.

– Nu har du varit i mitt rum IGEN och rotat i min hemliga låda!! skriker Levi. Men nu ska du få ...

– Vänta, vänta! stoppar pappa honom. Vad har hänt?

– Hon har tagit mina Pokémonkort! Igen!!

– Ja du, Levi, säger pappa. Guds femte bud gäller oss alla och inte bara mördare. Gud känner våra hjärtan och ser att skiljelinjen mellan gott och ont går genom varje människas hjärta. Vrede och hat är lika illa i Guds ögon. Även hårda ord och knytnävsslag kan mörda. De kan döda andras glädje och frimodighet, förstöra vänskap och stämningen hemma ...

– Men jag har ju sagt att hon ska inte rota i mina grejer och ta mina Pokémonkort!!!

– Jag ska prata med Wilma om det, säger pappa och försöker att inte titta på soffan.

Mamma har kommit hem. Hon har varit och hjälpt till med räddningstjänstens soppök. Hon ger pappa och Levi varsin kram. Wilma sticker försiktigt näsan bakom soffan. Mamma har hört det högljuda samtalet i hallen och fyller i:

– Femte budet är som ett mynt med två sidor. Det ena är att vi ska inte skada andra. Det andra är att vi ska hjälpa andra, ja, även våra fiender. Livet är Guds gåva, därför är det vår plikt att hjälpa de svaga, sjuka och fattiga. Hela vårt sjukvårdssystem och kyrkans diakoniarbete är byggt på Guds femte bud. Vi får aldrig glömma det!

INESE PJ

Frågor

Jag har inte mördat någon. Då har jag inte brutit mot femte budet.

Det är inte många människor som har tagit en annans liv men ändå har vi alla brutit mot det femte budet. Vi bryter mot budet om vi bråkar, slåss, hatar någon eller är arga. *”Den som hatar sin broder är en mördare.”* (1 Johannesbrevet 3:15)

Jag blir ofta väldigt arg ...

I Efesierbrevet 4: 26 skriver Paulus: *”Grips ni av vrede, synda inte. Låt inte solen gå ner över er vrede.”* Ibland kan vi inte hindra att vi blir arga. Då är det viktigt att vi ber om förlåtelse och blir sams igen så fort som möjligt. Det är också en familjeregel att på kvällen be varandra om förlåtelse.

Är det okej att hämnas på någon som gör mig illa?

Bibeln lär att det är överheten, polisen och domstolen som har rätt att - och måste straffa de som gör andra illa. Undantaget är nödvärnsrätt som är tillåtet i lagen.

Vad är nödvärn?

Nödvärn betyder självförsvar. En kristen får försvara sig, och andra, mot våld och hot om ingen överhet är i närheten och kan göra det.

Militärtjänst - är det inte att döda?

Gör man militärtjänst ställer man sig i överhetens tjänst. Försvarsmaktens plikt är att försvara landet mot fiender - med vapen, om så behövs. Då får man utsätta sitt liv för fara.

Sjätte budet

Du ska inte begå äktenskapsbrott.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi lever rent och värdigt i ord och gärning, och att man och hustru älskar och ärar varandra.

Hur gör vi det?

Man och hustru ska hålla ihop i livets glädje och sorg, vara trogna varandra och hjälpa varandra.

Bibelord

Därför ska en man lämna sin far och mor och hålla sig till sin hustru, och de två ska bli ett kött. Så är de inte längre två utan ett kött. Vad Gud har fogat samman får alltså människan inte skilja åt.

MATTEUSEVANGELIET 19:5

Guds skydd

Tilda och Sara sitter i omklädningsrummet. Sara gråter och gråter och Tilda kan bara hålla sin bästa kompis hand och vänta tills den värsta gråten har lagt sig. Det går inte att trösta någon som är så ledsen, tänker Tilda. Och Sara gråter som om hjärtat skulle brista.

Gympafröken kommer för att fråga vad som hänt.

– Sara har glömt sina gympakläder hemma, säger Tilda tyst.

– Men det är väl inget att gråta över! skratrar fröken. Kom, du får vara med så gott det går!

– Vi kommer snart, säger Tilda.

Hon vet att det måste vara något mer än en glömd gympapåse men det kan ju hon inte berätta för fröken. Det är inte heller första gången Sara har glömt gympakläder och Tilda vet varför. Saras föräldrar skilde sig för ett år sen och nu bor hon en vecka hos pappa och en vecka hos mamma. Pianobok, gympakläder, regnkläder och annat flyttas mellan husen. De glöms ibland hos den ene, ibland hos den andre. Tilda har redan fått som en vana att varje gång de behöver fika till skolan ta med sig två mackor och frukt. Till sig själv och till Sara. Och de flesta gånger behövs det.

Flickorna växte upp tillsammans som granar och bästisar och Tilda kommer fortfarande ihåg den hemska dagen då Sara berättade att hennes föräldrar skulle sälja huset och flytta till två separata bostäder.

Först var Sara väldigt ledsen men samtidigt var det lite spännande med nya hus och saker. Och så hade pappa berättat att hon skulle få två nya syskon. Pappas nya sambo Carin hade två pojkar. Sara hade alltid längtat efter ett syskon och nu plötsligt skulle hon få två!

Men allt blev helt annorlunda än hon hade tänkt sig. Pojkarna var inte alls snälla mot hen-

ne. Det kändes som att de hatade henne. "Du och din pappa tog våran pappa ifrån oss!" brukade de säga. "Du får inte vara här, detta är vårt hus!"

Saras pappa och Carin försökte medla och göra roliga saker tillsammans med barnen men det gick inte särskilt bra. Sara upplevde att de andades ut varje gång hennes vecka var slut. Hon trivdes mycket bättre hos mamma. Men efter ett tag hade mamma hittat en ny man. Håkan hette han, och de flyttade ihop.

Saras snyftningar blir en aning lugnare.

– Vet du vad mamma berättade igår? säger hon. Hon och Håkan väntar barn tillsammans. Jag hör inte hemma någonstans ... Ingen vill ha mig ...

– Det är ju inte sant, protesterar Tilda. Självklart gillar mamma och pappa dig ...

– Men varför skildes de då? De har fullt upp med sitt eget liv utan mig ...

Tilda vet inte vad hon ska svara. Egentligen går det ju inte för de vuxna att skiljas och bara gå sin egen väg om de har barn tillsammans. Prästen i kyrkan hade en gång berättat att Guds bud om äktenskapet är till för att skydda barnen. Men att skiljas måste ju vara väldigt jobbigt även för de vuxna, så Gud har nog tänkt på dem också ... Hon suckar. Det är svårt att hitta ett bra svar på Saras fråga. Men hon vet att Jesus lyssnar när vi ber till honom. Hon kramar om sin kompis och ber en tyst bön för Sara.

INESE PJ

Frågor

Vad är äktenskapsbrott?

När gifta människor lämnar sin familj för att leva tillsammans med någon annan är det äktenskapsbrott. Äktenskapsbrott är också när ogifta människor lever tillsammans som om de är gifta.

Får en kristen skiljas?

Gud ger mycket välsignelse och lycka i ett äktenskap och vill att de som är gifta inte ska skiljas. Tyvärr är det många gånger svårt för mannen och hustrun att leva ihop och då är skilsmässa en nödlösning. Jesus säger att det händer därför att människor har så hårda hjärtan.

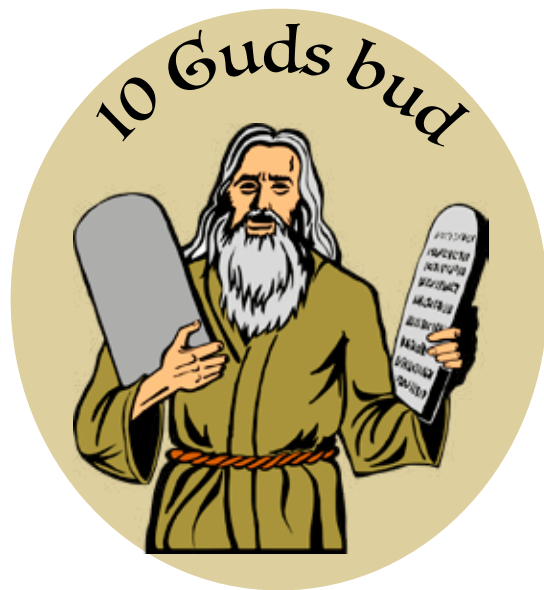
Varför ska man inte skiljas?

Gud vill skydda människor och vill att de ska känna sig trygga och lyckliga i sitt äktenskap. Hans goda vilja med äktenskapet är att Guds kärlek ska återspeglas i kärleken i en familj. När människor bryter mot sjätte budet orsakar det ofta ett stort lidande hos andra. Särskilt om man har barn ihop är en skilsmässa svår och smärtsam.

Varför är det viktigt med äktenkapet?

Äktenkapet är en grund för ett starkt och ordnat samhälle. Familjen är viktig för att barnen ska växa upp i trygghet med både mamma och pappa.

Äktenkapet ska hållas i ära hos alla (Hebreerbrevet 13:4).

Sjunde budet

Du ska inte stjäla.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte tar vår nästas pengar eller ägodelar, eller lurar till oss dem genom falska varor eller avtal, utan hjälper honom att förbättra och behålla sina ägodelar och inkomst.

Hur gör vi det?

Allt vad vi har fått är Guds goda gåvor. Vi litar på att han vet vad var och en av oss behöver. Därför ska vi inte fuska eller ta andras saker.

Bibelord

Jorden är Herrens med allt vad den rymmer, världen med dem som bor i den.

PSALTAREN 24:1

Grannsamverkan

– Grann-sam-ver-kan... läser Joel på en skylt när han och pappa är på väg till grannen Per-Åke. De ska låna en flismaskin för att göra flis av grenar de har klippt i trädgården. Joel vet att pappa har en app i telefonen där grannarna kan lägga upp saker man vill låna ut, sälja eller informera om något som sker i deras villaområde. Men hette appen Grannsamverkan? funderar Joel. Han är inte säker så han frågar pappa.

– Pappa, vad betyder grannsamverkan?

– Det betyder att här i området har vi koll på varandras hus för att förhindra och minska inbrott. Vi är extra uppmärksamma när någon granne är bortrest.

– Aha! Det är som en varningsskylt för tjuvar, nickar Joel nöjd.

– Ja, så kan man säga. Tjuvarna kan inte vara säkra när de vet att någon kanske håller koll på dem.

Snart är de hemma igen med flismaskinen i bagaget. Pappa sätter genast igång med att flisa och Joel får bära och räcka grenarna till honom. Arbetet går framåt trots att pappa upptäckt ett fel på maskinens inmatningslucka. Det fungerar ändå. Ett par timmar senare är jobbet klart och pappa försvinner in i garaget. Joel kikar in för han vill följa med till Per-Åke för att lämna tillbaka flismaskinen. Där ser han pappa skruva och greja med inmatningsluckan.

– Ska vi till Per-Åke nu pappa?

– Jag bara fixar till en sak här, säger pappa.

– Men luckan var ju sönder när vi lånade den...

– Ja, men det blir fint att fixa till det här, ingen stor sak, pustar pappa under maskinen. Per-Åke är en gammal man så det är inte så lätt för honom att göra det.

– Detta verkar också som någon slags grannsamverkan, funderar Joel och pappa nickar.

Det dröjer inte länge förrän de är på väg tillbaka med maskinen. Skylten om grannsamverkan glider återigen förbi och Joel frågar:

– Är det många tjuvar här pappa?

– Jag har hört om några inbrott i området.
– I skolan berättade Pontus att han hade snattat godis i affären. Är det också att stjäla?

– Oj då! Ja, varje gång man tar något som tillhör en annan utan att fråga om lov är att stjäla.

– Det gick inte så bra för honom, han blev tagen av butiksägaren...

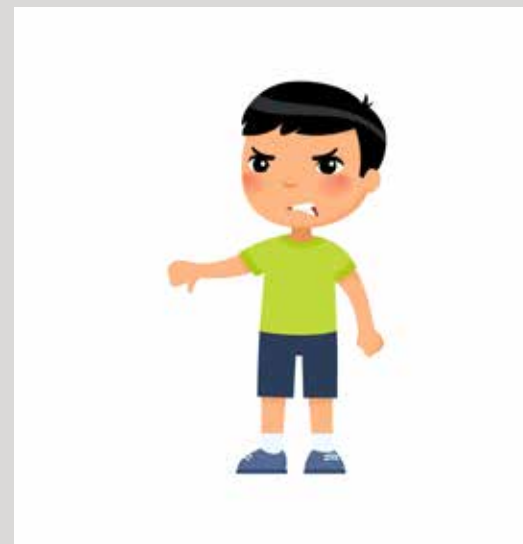
– Tvärtom, invänder pappa. Det var väldigt bra att han fick en varning. Hoppas att det hindrar honom från att göra om det. Det börjar alltid med små saker som att snatta eller sno någon liten sak från någon annan... Pappa tänker efter en stund.

– När jag var liten hade vår granne ett fint äppelträd med väldigt söta sommaräpplen. Vi hade inget sådant äppelträd själva och fast grannen bjöd oss då och då på de goda äppelna smög jag och min syster ibland över dit på natten och knyckte några äpplen. Jag fattar fortfarande inte hur vår pappa upptäckte oss men jag glömmer aldrig hur arg han blev. Då tyckte jag att det var alldeles för mycket oväsen för några äpplen men senare har jag fattat hur viktigt det är att vara ärlig även i smått.

– Farfar och grannen kanske hade grannsamverkan, gissar Joel.

– Det måste de ju haft, säger pappa funderat.

INESE PJ

Frågor

Vad räknas som stöld?

Vi tänker ofta att stöld är när tjuvar tar andras saker i hemmet eller stjälar i affären. Men det finns många andra saker som är svårare att upptäcka men som också är stöld, till exempel, om man

– lånar andras saker utan att fråga om lov.

– köper eller tar emot saker som man vet eller misstänker är stulna.

– fuskar på olika sätt, till exempel, säljer billiga saker som dyra.

– förstör det som tillhör någon annan.

– inte uppfyller avtal eller inte betalar det man är skyldig.

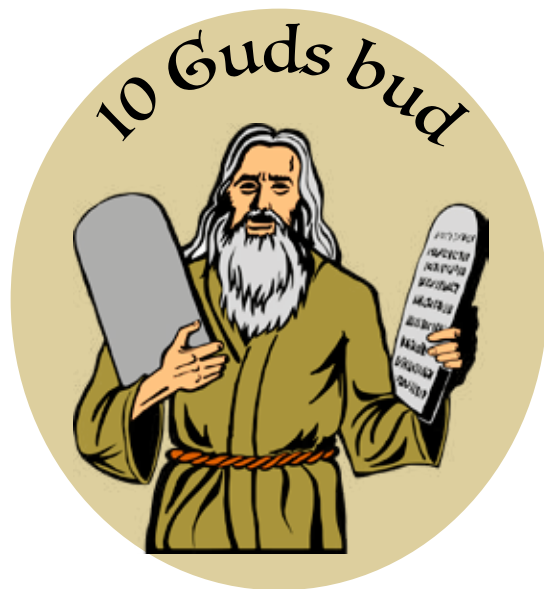
– inte jobbar sina arbetstimmar, då stjälar man från sin arbetsgivare.

Vad ska jag göra om jag har stulit?

Man ska ersätta det man har tagit eller lämna tillbaka det.

Är det dåligt att ha mycket pengar?

All vår egendom och pengar är lån av Gud och vi ska använda dem i tjänst för familj och medmänniskor, hjälpa fattiga och stödja arbetet i Guds rike, till exempel missionärer. Att ha mycket pengar är i sig inte dåligt om de inte blir vårt mål och en avgud. Det är viktigt att komma ihåg att en kristens mål är himlen.

Åttonde budet

Du ska inte bära falskt vittnesbörd mot din nästa.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte ljuger om vår nästa, förråder, baktalar eller skadar hans rykte, utan försvarar honom, talar väl om honom och tolkar allt till det bästa.

Hur gör vi det?

Vi ska inte ljuga eller säga någonting om andra som inte är sant.

Bibelord

Förtala inte varandra, bröder!

JAKOBS BREV 4:11

En tjuv?

– Mitt armband är borta!

I omklädningsrummet hörs Noomis upprörda röst. Hon rotar i sin väska och bland kläderna.

– Det är i silver med hjärtan! Jag tog av det innan jag skulle duscha och nu är det borta!

Tjejerna i omklädningsrummet hjälps åt att leta men utan framgång. Till slut är de tvungna att gå till nästa lektion. Det är grupparbete i SO och Kim hamnar i samma grupp som Elsa och Sofie. De arbetar med en plansch, ritar, färglägger och klistrar.

– Min gröna tuschpenna är slut, suckar Kim.

– Den är ju jättegammal och sliten. Sofie rynkar på näsan. Du kan låna några av mina nya så att vi äntligen kan bli färdiga. Titta i pennfodralet framme på mitt bord!

Kim går för att hämta tuschpennan och surrar. Måste Sofie alltid vara så uppnosig! Men när hon öppnar Sofies pennfodral flämtar hon till. Bland pennor och sudd glimtar ett armband. Ett silverarmband med hjärtan! Tankarna bara rusar genom Kims huvud. Sofie - en tjuv! Vem kunde tänka det?! Hon som alltid har så nya och stiliga saker! Hon bestämmer sig för att inte säga något till Sofie, hämtar pennan och återvänder till planschen.

På rasten berättar Kim om armbandet för Noomi och några andra tjejer.

– Självklart är det Sofie som tagit det, avslutar hon.

– Är du helt säker? viskar Liv förskräckt.

– Det är ju lätt, eller hur? säger Kim överlägset. Hon börjar gilla sin roll som detektiv. Kommer ni inte ihåg att hon inte hjälpte till när vi andra letade? Och så kom hon först till omklädningsrummet.

Kim vet inte om det är helt sant men eftersom hon är helt övertygad att Sofie har tagit armbandet bryr hon sig inte om detaljerna. Hon njuter av kompisarnas beundrande blickar.

Ryktet om stölden sprids bland eleverna. Det viskas men ingen säger något till Sofie.

Kim kommer hem på topphumör. Hon har bestämt att hon ska bli detektiv och reda ut alla brott och orättvisor! Imorgon ska hon avslöja Sofies stöld inför hela klassen. Då blir det slut på hennes malliga fasoner! Kim kan knappt vänta tills hon får berätta det för mamma och pappa. Det rätta tillfället kommer vid kvällsmaten. Så fort de har läst bordsbön berättar Kim om sin succé med det försvunna armbandet. Hon tittar triumferande på familjen runt bordet, men mamma och pappa är tveksamma.

– Frågade du inte Sofie om armbandet? undrar mamma försiktigt.

– Tror du att hon kommer att erkänna?

Kim är upprörd.

– Det kan ju hända att Sofie hade ett likadant armband, inflikar storebror Karl.

– Varför i så fall gömma det i pennfodralet? Nu blir Kim riktigt arg.

– Det kan ha gått sönder eller så ville hon inte ha ett likadant armband som Noomi. Tjejer är så konstiga ibland, säger Karl snusförnuftigt. Pappa är också eftertänksam.

– Du får nog kolla upp det imorgon. Man ska vara försiktig med sådana allvarliga anklagelser. De kan orsaka stor skada.

Nästa morgon träffar Kim Noomi vid skolgrinden. Hon vinkar och håller upp sin hand. Till sin förskräckelse ser Kim ett armband som glimmar.

– Jag är verkligen helt korkad... jag glömde armbandet hemma igår. Och så hittade jag det i badrummet. Så dumt av mig... skrattar hon.

Kim står helt förstummad. Vad ska hon göra nu?

Frågor

Vad betyder det att skada någons rykte?

Vårt rykte är det vad andra människor tänker och tycker om oss. Vi kan skada någons rykte genom att tala illa bakom ryggen på personen eller till exempel göra dåliga inlägg eller skriva nedlåtande kommentarer om någon på sociala medier. Internet är ofta ett verktyg för att förstöra någons rykte.

Dåligt rykte som har spridit sig går inte att sätta stopp för precis som man inte kan samla maskrosfrön som vinden blåst iväg. Det andra tycker dåligt om hos en person, kan orsaka mobbning och utfrysning.

Varför är det farligt att ljuga?

Trots att det kan vara svårt måste vi sträva efter att alltid tala sanning. Den som talar sanning har aldrig någonting att vara orolig för men den som ljuger måste alltid vara rädd för att bli avslöjad. Har man ljugit måste man ljuga ännu mer och oftast kommer ändå sanningen fram.

Lägg därför bort lögnen och tala sanning var och en till sin nästa (Ef 4:25).

Innan du berättar något om andra ...

...kan det vara bra att först ställa dig tre frågor som filosofen Sokrates kom på:

Fråga 1: Är det sant?

Fråga 2: Är det något snällt eller positivt?

Fråga 3: Är det nödvändigt att berätta det? Svarar du nej på någon av frågorna bör du inte berätta det vidare för andra.

Nionde budet

Du ska inte ha begär till din nästas hus.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte med list eller under sken av lag och rätt försöker få vår nästas arv eller hus, utan hjälper och stöder honom att behålla det som tillhör honom.

Hur gör vi det?

Vi ska vara nöjda med det vi har och hjälpa våra medmänniskor att behålla det de har.

Bibelord

Vi har ju inte fört något med oss in i världen, och inte heller kan vi ta med oss något härifrån. Har vi mat och kläder ska vi vara nöjda med det. De som vill bli rika råkar ut för frestelser och snaror och många oförnuftiga och skadliga begär som störtar människor i fördärv och undergång.

1 TIM 6:7-8

Samuels cykel

Samuel hade vaknat jublande glad. Igår var det hans födelsedag och han hade fått en ny cykel. Precis en sådan han så länge hade önskat sig! Den rullade inte, den bara flög fram när han cyklade till skolan!

Väl framme vid skolgården hade klasskamraterna flockats runt hans nya cykel. Alla hade tyckt att det var en riktigt bra cykel och diskuterat modellens fördelar. Alla, förutom Rasmus. Han hade tagit fram sin egen svindyra cykel och sagt att allt annat var skräp. Nu var det ju inte så att Samuel brydde sig om vad Rasmus sa, men ändå... Även om han måste erkänna att Rasmus cykel var mycket bättre vad hjälpte det? Han skulle aldrig få mamma och pappa att köpa en så dyr cykel till honom!

När Samuel cyklar hem på eftermiddagen rullar hans nya cykel inte lika bra. Eller är det motvind som gör att det känns lite trögt? I varje fall är hans jublande glädje som bortblåst. Nu önskar han att han hade fått en sådan cykel som Rasmus har ... ja, till och med en lite bättre.

Hemma går han förbi postlådan och hämtar tidningarna. Han sätter sig vid köksbordet och bläddrar förstrött i dem. En journal till pappa, Icas buffé ... Hans blick fastnar på XXLs reklamtidning. Samuel börjar bläddra i den. Där hittar han ett helt uppslag med cyklar.

Han kollar på de olika modellerna och jämför. Där finns det cyklar som är ännu dyrare och ännu bättre än den som Rasmus har. Oförklarligt nog känner Samuel ett stygn av skadeglädje.

När pappa kommer hem frågar han genast:
– Gick det bra att cykla med din nya cykel idag?

– Nja... Samuel svarar motvilligt. Det är ju inget särskilt med den ...

Han känner sig riktigt illa till mods så fort han har sagt det. Vad är det med honom? Han tyckte ju att hans nya cykel var så bra förut ...

Pappa lyfter på ögonbrynen.
– Jag trodde att det var just en sådan där cykel du ville ha?

– Ja ... fast det finns ju bättre cyklar än min. Pappa börjar förstå.

– Självklart finns det bättre cyklar. Mängder! Tänker man så blir man aldrig nöjd för även om du köper den allra senaste, den mest uppdaterade modellen, kommer det snart en ny som är ännu bättre. Fast ... pappa kliar sig eftertänksamt i skägget. Jag tycker nog att gammelfarfars cykel har ett enormt bra rull. Bättre än nya cyklar. Det beror nog på kullagret ... men å andra sidan har den inga växlar ...

Både Samuel och pappa sitter i sina funderingar en stund. Samuel måste erkänna att det ligger något i det pappa säger. Varför ska han sura bara för att Rasmus har en bättre cykel? Är det inte kul att ha en ny och bra cykel? Och han kan säkert cykla lika snabbt som Rasmus med den!

– Jag har en jättebra cykel, pappa, säger Samuel när han grubblat färdigt. Och nu vill jag gå ut och cykla en runda. Vill du komma med, pappa?

– Visst vill jag det, säger pappa.

Och så går de och cyklar och Samuels cykel bara flyger fram!

INESE PJ

Frågor

Vad betyder att ha begär?

Att ha begär är att önska sig saker eller längta efter sådant som Gud har förbjudit.

Se till att ni aktar er för all slags girighet, för livet handlar inte om att ha överflöd på ägodelar (Lukasevangeliet 12:15).

Hur kan vi kämpa mot begären?

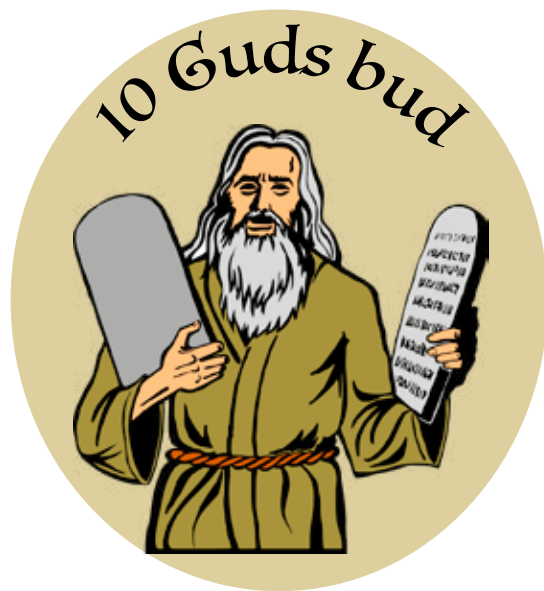
Att vara nöjd och tacksam över det man har är en bra medicin mot begär och avundsjuka. Tänk så mycket du har att tacka Gud för, för hans gåvor och omsorg!

Gudsfruktan förenad med förnöjsamhet är verkligen en stor vinst. (1 Tim 6:6)

Min kompis har fått en hundvalp och jag vill så gärna också ha en!

Det är inte synd att önska sig eller längta efter en hundvalp men det är synd att vara avundsjuk - sur, bitter och arg - på sin kompis därför att han eller hon har en hundvalp.

Se inte till ert eget bästa utan också till andras (Filipperbrevet 2:4).

Tionde budet

Du ska inte ha begär till din nästas hustru, inte heller till hans tjänare eller tjänarinna, eller något annat som tillhör din nästa.

Vad är det?

Vi ska frukta och älska Gud så att vi inte lockar eller drar ifrån vår nästa hans hustru, medarbetare eller något annat han har, eller gör dem negativt inställda, utan uppmanar dem att stanna kvar och göra sin plikt.

Hur gör vi det?

Vi ska vara nöjda med det vi har och inte vara avundsjuka.

Bibelord

Men gudsfruktan förenad med förnöjsamhet är verkligen en stor vinst.

1 TIM 6:6

Hans nåd tar aldrig slut

Barnen i söndagsskolan är glada och upprymda. Idag ska de avsluta temat om tio Guds bud och Carina har lovat att de ska få en överraskning. Spännande! De har redan lärt sig om alla tio buden men Carina hade sagt att det fortfarande är lite kvar att läsa.

Carina sätter sig i soffan, öppnar katekesboken och säger:

– Nu ska jag läsa avslutningsorden för tio Guds bud. Och så läser hon:

Jag, Herren, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärningar drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktled, när man hatar mig, men som visar nåd mot tusen släktled, när man älskar mig och håller mina bud.

Barnen sitter stilla tills Axel lyfter handen och säger:

– Jag förstår ingenting! Vad är nitälskande för något? Betyder det att Gud är arg?

Carina nickar.

– Det är inte lätt att förstå ord som vi vanligtvis inte använder. Nitälskande är ett väldigt fint ord. Det betyder att Gud brinner för vårt bästa och att han ivrigt önskar att det går väl för oss. Han vet att buden ger oss ett skydd. Och han vet att vi behöver hans skydd för att det ska gå bra för oss.

– Men varför straffar han barnen? frågar Delia.

– Det står inte att han straffar barnen, Carina tar upp boken igen. Det står att han låter barnen drabbas när föräldrarna gör fel. Och det händer ju, eller hur? Om någon förälder är en tjuv och kommer i fängelset drabbas även barnen. Om någon sätter pengarna på första plats så att det blir det viktigaste i livet, glömmar man sin familj. Om föräldrarna struntar i Gud får inte barnen lära sig om Jesus och frälsningen. Med budens slutord vill Gud säga

till på allvar, att det är viktigt för oss att följa hans bud.

– Barnen kan komma till vår söndagsskola och lära om buden, invänder Ester.

– Ja, vilken tur att vi har Guds kyrka som lär om Gud och Jesus, säger Carina. Och tänk att Gud har lovat att visa nåd för de som älskar honom i tusen släktled! Det betyder helt enkelt att Guds nåd mot människor aldrig tar slut. Är det inte underbart?

– Ja! sa Elin. Men Carina, var är din överraskning?

– Just det! Carina går till skrivbordet och tar fram tio tändsticksaskar ur lådan.

– Jag har gjort en bud-kom-i-håg och vill testa den på er.

Det visar sig att det finns en liten sak i varje ask. Barnen får kolla på den och gissa budet. Om de gissar rätt limmar Carina rätt budsiffra på asken. Till slut hjälps de åt med att limma ihop askarna i en lång rad. Askarna ska stå i söndagskolerummet och hjälpa dem komma ihåg alla buden.

Kan du också klura ut vilken sak som ska till vilken ask? Facit på sidan 31!

INESE PJ

Budens slutord

Vad säger nu Gud om dessa bud?

Jag, Herren, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärningar drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktled, när man hatar mig, men som visar nåd mot tusen släktled, när man älskar mig och håller mina bud.

Vad är det?

Gud hotar att straffa alla som överträder dessa bud. Därför ska vi frukta för hans vrede, så att vi inte bryter mot hans bud.

Men han lovar nåd och allt gott åt alla som håller dessa bud.

Därför ska vi även älska honom, förtrösta på honom och med glädje hålla hans bud.

Både nionde och tionde budet handlar om att inte ha begär. De handlar om girighet.

Nionde och tionde budet är till för att skydda min nästa från min ondska innan det blir till en gärning. Det är också till för att vi ska upptäcka att vi bryter mot Guds bud redan i våra tankar, i vårt hjärta.

Jesus vet hur viktigt det är när han säger:

Ty inifrån, från människans hjärta, utgår onda tankar, otukt, stöld, mord, äktenskapsbrott, girighet, ondska, svek, lösaktighet, avund, hädelse, högmod och dårskap.

(Markus 7:21-22)

Budsången

TEXT OCH MUSIK: AGNES BLOCK

F Dm B Gm7

När Mo-se var på Si-na-i så fick han i-från Gud två

C F B C7 F

tav-lor ut-av sten och på dem stod det ti - o bud.

1. I första budet står det att vi Gud ska sätta först
Och bara tillbe Honom för Han är ju faktiskt störst.

Och inte ska vi svära eller slarva med Guds ord,
Men var dag be till Honom som har all makt på
vår jord!

3. På söndagen vi vila får; vi lyssnar till vår Gud.
Men hjälpa andra får vi står det i Hans tredje bud.

4. Föräldrarna och lärarna vi gärna lyda ska
Och alltid tala väl om dem. Då går det för oss bra!

Och inte någon skada, aldrig retas eller slåss -
Vi göra ska mot andra som vi vill de gör mot oss.

6. Vi akta ska familjen så den inte går itu,
Och frun ska ta hand om sin man och
mannen om sin fru.

Att ej förstöra utan akta det som andras är,
Och inte ta från andra vi i sjunde budet lär.

8. Om andra ska vi tala vänligt, tänka snälla ord
Och inte ljuga eller skvallra står det i Guds ord.

Och inte lura till oss andras saker eller hem,
Nej, vi ska hjälpa dem så att det ska gå bra för dem.

10. Att inte vara avundsjuk på det som andra har
Vi lär i sista budet som vi fått av Gud, vår far.